

СТАНОВИЩЕ

по конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“
по направление 2.1. *Филология, научна специалност Български език (Българска лексикология и лексикография)*,
обявен в ДВ, бр. 7 от 20.01.2017 г.,
с кандидат: д-р **Цветелина Николова Георгиева**, главен асистент в Института за български език – БАН
Автор на становището: д-р Диана Георгиева Благоева-Стефанова,
професор в Института за български език – БАН

За участие в конкурса гл. ас. д-р Цв. Георгиева представя публикувана монография на тема *Родството и роднинските названия в българския език*, 3 студии, 29 научни статии (една от които в съавторство), речникови статии в два тома (XIV и XV) на *Речник на българския език* и други материали (отпечатани тезиси на доклади, библиографии, хроника). Студиите и статиите са публикувани в авторитетни български и чужди издания – научни списания, сборници от конференции, тематични сборници у нас и в редица славянски страни (Полша, Чехия, Украйна, Сърбия, Словакия, Русия). 9 от публикациите са в реферирани списания. Кандидатката има 75 забелязани цитирания, от които 20 са в чужди издания. Участвала е с доклади и постери в 20 конференции, от които 8 в чужбина. Цв. Георгиева има участие в 12 научни проекта, част от които финансирани от Фонд „Научни изследвания“ или европейски програми. 5 от проектите са в рамките на международното сътрудничество на ИБЕ с научни институти от Чехия, Словакия и Полша. Спазени са количествените показатели на изискванията заемане на академичната длъжност, посочени в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИБЕ „Проф. Любомир Андрейчин“.

Кандидатката има педагогическа дейност като хоноруван преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“, както и като ръководител на стажанти по програмата „Студентски практики“. Трябва да се подчертае също така активната и успешна работа на Цв. Георгиева при изготвянето на езикови справки и експертизи за нуждите на съдебната система и други институции.

Научните приноси на Цв. Георгиева са преди всичко в областта на **лексикологията, лексикографията и словообразуването**. Хабилитационният труд на кандидатката е посветен на изследването на роднинските названия (РН) в съвременния български език – единици, различаващи се по структура (едносъставни и многосъставни) и по сфера на функциониране (общоупотребими, простонародни, диалектни, жаргонни и пр.), които формират лексикална микросистема, която, въпреки затворения си характер, е с доста сложна организация и с богат състав. Проучването е в синхронен план и е фокусирано върху семантичните особености на РН с акцент върху начините за лексикографското представяне на този тип лексикални единици в тълковните речници. Макар че някои въпроси, свързани със семантиката на роднинските названия в българския език, са засягани (в едноезиков или съпоставителен аспект) в някои публикации на други езиковеди, трябва да се подчертае, че монографията на Цв. Георгиева е първото самостоятелно и обхватно изследване, в което тази проблематиката се разработва детайлно, многоаспектно и в систематизиран вид. Богатството и изчерпателността на лексикалния материал, върху който е

проведено изследването, гарантира достоверността на направените наблюдения и изводи. В труда е представена подробно номенклатурата на родствените отношения. Въз основа на различни критерии (употреба, произход, словообразователни особености и др.) е предложени изчерпателни класификации на РН като лексикални единици. Описана е структурата на системата от РН в българския език като ядро и периферия. Проведен е анализ на системните отношения между РН (хиперонимия и хипонимия, синонимия и пр.). Направена е детайлна семантична характеристика на РН въз основа на компонентен анализ на семантичната им структура. Значително място е отделено на проблема за посесивността при роднинските названия. Доразвивайки и обогатявайки предходни свои наблюдения и опирайки се и върху някои изследвания на други автори, авторката представя в систематизиран и прегледен вид начините за изразяване на посесивна семантика при двата типа РН – същински и несъщински. Разгледани са морфологичните, словообразователните и лексикално-синтактичните средства за изразяване на посесивност при същинските РН, както и реализирането на посесивността при някои субстантивирани прилагателни имена и местоимения като текстуални изразители на родствени отношения. Специално внимание е отделено на лексикографското представяне на отделните типове РН в съществуващите тълковни речници, като са направени точни изводи и в повечето случаи напълно уместни препоръки, насочени към еднотипно, системно и непротиворечиво лексикографско описание на този тип лексикални единици. Много ценни в това отношение са приложенията към труда, където са предложени конкретни лексикографски дефиниции на различните типове РН, модели за речникови статии, както и примерни словници. Трудът е приносен както в научен, така и в научно-приложен план. Тематично свързани с монографията са публикации № 5, 6, 7, 8, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, в които са разгледани отделни въпроси, свързани със семантиката и функционирането на РН и с лексикографското описание на тези единици.

В представените за участие в конкурса публикации широко е застъпена словообразователната тематика, към която кандидатката показва траен и последователен интерес. Приноси са задълбочените наблюдения на Цв. Георгиева върху функционирането на различни словообразователни елементи (препозитивни форманти като *транс-*, *анти-*, *екс-*, *вице-*, *под¹-*, *под²-*, суфикси като *-джий(a)* и др.) с активна роля в съвременните словообразователни процеси (публикации № 7, 8, 9, 10, 18, 21 и др.). В статии № 18 и 21 подробно се анализира структурата и семантиката на дериватите със суфикс *-джий(a)*, като се обръща внимание на някои иновационни моменти във функционирането на този суфикс през последните две десетилетия. В студията под № 4 е проведен детайлен анализ и е направена изчерпателна класификация на новите суфиксални имена за лица в българския език. Направени са изводи относно продуктивността на отделните модели в най-новото българско словообразуване. Поставен е акцент върху иновациите при образуването на този тип деривати в най-новия период (като новост е посочено напр. образуването на суфиксални деривати с пълнозначна част, която е компонент от мотивиращ композитум). Кандидатката има интересни наблюдения върху словообразователната мотивация. В публикации № 14, 16, 17 за първи път в нашата дериватология самостоятелно и обстойно е изследвано словообразуването по инициални абривиатури, като се обръща внимание върху това, че произвеждаща основа при такъв тип деривати е *лексоидът* (терминът е въведен и дефиниран от Цв. Георгиева).

Постижение са изследванията на Цв. Георгиева върху лексикалните неологизми от тематичните области спорт и изкуство (публикации № 15, 23). За първи път целенасочено и системно се разглеждат словообразователните особености на новите деривати от тези две тематични области, описани са процесите на адаптиране към системата на българския език на новите заемки от тези сфери.

Специално трябва да бъде изтъкнат приносът на кандидатката в тълковната лексикография. Цв. Георгиева е автор на значителен дял (в обем от над 500 стандартни страници) от речниковите статии, включени в последните два публикувани тома на многотомния академичен *Речник на българския език* – т. 14 и т. 15. Лексикографската работа на Цв. Георгиева се отличава с подчертана прецизност, задълбоченост и внимание към детайлите. На високо равнище е семантичната разработка на заглавни думи със сложна семантична структура като *пък¹*, *пък²*, *раста¹*, *раста²*, *пълзя¹*, *пълзя²*, *първи* и редица други.

В заключение следва да се изтъкне, че кандидатката в конкурса има богата и разностранна дейност: научна, педагогическа, експертна и пр. Научната продукция на Цв. Георгиева я представя като задълбочен и компетентен изследовател, който умее да предлага собствена трактовка по разглежданите проблеми и убедително да мотивира своите тези. Много от работите на кандидатката са приноси не само в теоретичен, но и в научно-приложен аспект (с оглед на усъвършенстване и прецизиране на подходите и решенията в лексикографската практика), което е особено ценно от гледище на разработваните в Секцията за българска лексикология и лексикография речникови проекти.

С пълна убеденост препоръчвам гл. ас. д-р Цв. Георгиева да бъде избрана на академичната длъжност „доцент“.

9.05.2017

Изготвил: .....

